

Informatīvais ziņojums par Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020.gadam apstiprināšanu un vides apsvērumu integrāciju programmā

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” VII nodaļā noteiktajam ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu par apstiprināto Eiropas Strukturālo un investīciju fondu mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programmu 2014.-2020.gadam (turpmāk – Programma) un tajā integrētajiem vides apsvērumiem, kas izriet no vides pārskatā sniegtajām rekomendācijām un sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtajiem komentāriem.

Programmas izstrāde, publiskā apspriede un apstiprināšana

Programmas mērķis ir stiprināt sadarbību starp reģioniem, sasniedzot šādus stratēģiskos mērķus: aktīva un pievilcīga uzņēmējdarbības vide; tīra un augstvērtīga dzīves vide; labāks ostu tīkls; integrēts darba tirgus.

Programmas teritorija: ietver Igaunijas dienvidu un dienvidrietumu daļu un Latvijas ziemeļu un rietumu daļu un iekļauj šādus NUTS III reģionus – Igaunijā: Lōuna-Eesti (Dienvidigaunija), Lāāne-Eesti (Rietumigaunija); Latvijā: Kurzeme, Pierīga, Rīga, Vidzeme.

Programmā ir noteiktas četras prioritātes:

1) Aktīva un atraktīva uzņēmējdarbības vide.

Atbalstāmo aktivitāšu piemēri: jaunu uzņēmumu dibināšanas veicināšana, atbalsts uzņēmumiem starptautisko kontaktu veidošanā un attīstībā, apmācības un konsultācijas, kopīgi gadatirgi, sadarbība starp uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām, struktūru izveidošana sadarbības un informācijas apmaiņas veicināšanai starp Igaunijas un Latvijas uzņēmējiem, mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) attīstības pasākumu īstenošana, kopīgu produktu un pakalpojumu izstrāde, kopīgas mārketinga aktivitātes, sadarbības uzlabošana inovāciju procesu atbalstam starp publiskā sektora struktūrām, pētniecības un izglītības institūcijām un MVU u.c.

2) Tīra un augstvērtīga dzīves vide.

Atbalstāmo aktivitāšu piemēri: dabas un kultūras mantojuma pārvaldības uzlabošana, uz dabas un kultūras mantojumu balstītu produktu un pakalpojumu radīšana, risinājumi esošo objektu attīstīšanai, iekļaujot IT risinājumus, dabas tūrisma veicināšana, zināšanu padziļināšana par efektīvu resursu izmantošanu (tostarp energoefektivitāti) un ilgtspējīgu ikdienas dzīvesveidu, šķirotu atkritumu īpatsvara un pārstrādes popularitātes palielināšana, kopīgo ūdens resursu izmantošanas efektivitātes un aizsardzības uzlabošana u.c.

3) Labāks ostu tīkls.

Atbalstāmo aktivitāšu piemēri: mazo ostu labiekārtošana, ostās pieejamo pakalpojumu uzlabošana, vienotas tīkla veidošanas un mārketinga aktivitātes.

4) Integrēts darba tirgus.

Atbalstāmo aktivitāšu piemēri: jauni risinājumi nodarbinātības aktivitāšu izvēršanai, Igaunijas un Latvijas darba meklētāju datu bāzes un darba tirgus piedāvājumu saskaņošana, mūžizglītības un pārkvalificēšanās pasākumu ieviešana, apmācības un pārrobežu darbam nepieciešamo iemaņu attīstīšana, attālinātais/viedais darbs un tā potenciāls, informācijas pakalpojumi, izstādes, prakses darbi otrpus robeža u.c.

Programma tiek finansēta no Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļiem.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 22.novembra rīkojumu Nr. 561 „Par uzdevumiem Eiropas Savienības strukturālo un investīciju fondu mērķa ”Eiropas teritoriālā sadarbība” 2014.-2020.gada plānošanas periodam vadības, uzraudzības un kontroles sistēmas ieviešanai” 1.punktu VARAM noteikta par nacionālo atbildīgo iestādi Eiropas Strukturālo un investīciju fondu mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” programmu politikas izstrādei un koordinēšanai. VARAM sadarbībā ar Igaunijas pārstāvjiem 2012.gadā uzsāka Programmas izstrādi, izveidojot Apvienoto programmēšanas komiteju, kuras sastāvā tika nominēti par Eiropas teritoriālās sadarbības programmu sagatavošanu atbildīgie nacionālo atbildīgo iestāžu un Programmas attiecināmās teritorijas reģionu pārstāvji no Latvijas un Igaunijas.

2014.gada martā partnervalstis apstiprināja Programmas projektu. Programmas projektam tika veikta sākotnējā izvērtēšana (*ex-ante*) un stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums atbilstoši prasībām, kas noteiktas direktīvā 2001/42/EC (turpmāk - SEA direktīva). Vides ziņojuma projekts tika izstrādāts 2014.gadā martā.

Programmas projekts kopā ar stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu tika nodots publiskajai apspriešanai. Latvijā publiskā apspriešana tika organizēta laikā no 2014.gada 12.marta līdz 2014.gada 21.aprīlim, savukārt sabiedriskās apspriedes sanāksme notika 2014.gada 4.aprīlī.

Publiskās apspriedes laikā tika saņemti priekšlikumi ar vides apsvērumiem no Veselības ministrijas un Vides Valsts dienesta:

Dokumenta nosaukums	Iebilduma/priekšlikuma iesniedzējs	Iesniegtā iebilduma/priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/nav ņemts vērā
Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts	Veselības ministrija	Vides pārskata projekta 26.lpp. pēdējais teikums “ <i>Bez tam ir sagaidāma esošā piesārņojuma (gaisa piesārņojums ar daļiņām, upju vai ezeru piesārņojums ar slāpekļa vai fosfora savienojumiem), ja tiek asfaltēti ceļu posmi bez asfalta seguma, labiekārtotas atpūtas vietas pie ūdeņiem vai ierīkotas peldvietas, mazināšana vietējā līmenī, kas nenotiks, ja Programma netiks ieviesta.</i> ” būtu jāprecizē paskaidrojot, kādā veidā peldvietu ierīkošana samazinās gaisa piesārņojumu un ūdeņu piesārņojumu ar slāpekļa un fosfora savienojumiem.	Ņemts vērā. Vides pārskata 3.9. nodaļa papildināta atbilstoši Veselības ministrijas ieteikumam.
Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts	Veselības ministrija	Vides pārskata projektā minētā Prioritārā virziena 3 „Labāks ostu tīkls” ietvaros būtu jāanalizē, kā “pārrobežu mobilitāte pa jūru”, respektīvi, jahtu un cita veida ūdens transporta attīstība var ietekmēt piekrastes peldūdeņu kvalitāti, minot jahtu u.c. jūras transporta notekūdeņu savākšanu un to nelegālas izvadīšanas jūrā novēršanu. Vairākos gadījumos, kad konstatēta jūras peldūdeņu kvalitātes pasliktināšanās, aizdomas tiek vērstas arī uz piesārņojumu no ūdens transporta līdzekļiem.	Ņemts vērā. Vides pārskata 5.2. nodaļa papildināta atbilstoši Veselības ministrijas ieteikumam.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts	Vides Valsts dienests (VVD)	3. nodaļas 3.5.punktā – iesakām aktualizēt datus par derīgo izrakteņu krājumiem (6.attēls) vismaz uz 2012. gadu.	Nemts vērā. Vides pārskatā (6. attēls) precizētas atsauces par derīgo izrakteņu krājumiem: Latvijā - 2012.gads., Igaunijā pēdējie oficiāli pieejamie dati ir par 2010. gadu.
Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts	Vides Valsts dienests (VVD)	5.nodaļā ir vērtētas iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi, ko varētu radīt projektu aktivitātes. VVD akcentē, ka mazo ostu attīstība var intensificēt kuģošanu Rīgas jūras līcī un Baltijas jūrā. Kuģošana bieži vien ir saistīta ar nelegālu notekūdeņu izgāšanu jūrā un tādejādi tās piesārņošanu. VVD ieskatā programmā būtu izvirzāmas prasības, ka tiek attīstīta mazo un lielo (ciktāl tas ir attiecināms uz konkrēto programmu) ostu infrastruktūra – tiek nodrošināta notekūdeņu pieņemšana no kuģošanas līdzekļiem, tādejādi samazinot iespējamo Baltijas	Nemts vērā. Vides pārskata 5.2. nodaļa papildināta atbilstoši VVD ieteikumam. Ievērojot to, ka Programma neietver vides aizsardzības prasību uzskaitījumu, Vides pārskatā rekomendēts „VVD ieteikumu ņemt vērā izstrādājot konkrētus projektus saistībā ar mazo ostu infrastruktūru un tajos paredzēt pasākumus notekūdeņu pieņemšanai no kuģošanas līdzekļiem, kā arī projektu ieviešanas laikā sadarboties ar valsts vides institūcijām, lai kontrolētu normatīvo aktu prasību ievērošanu attiecībā uz notekūdeņu savākšanu“.
Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts	Vides Valsts dienests (VVD)	Vēl viena programmas prioritāte ir pārrobežu mobilitāte, kas cita starpā ir saistīta ar autoceļu attīstību un tādejādi nav izslēdzama automašīnu plūsmas intensifikācija, kas attiecīgi noved pie lielāka neatjaunojamo energoresursu patēriņa un gaisa piesārņojošo vielu emisijām. VVD ieskatā programmas ietvaros būtu izvērtējama iespēja attīstīt „autoceļu elektrifikāciju” – infrastruktūras izveidi elektromobiļiem (uzlādes vietas u.c. risinājumi).	Nemts vērā. Vides pārskata 5.2. nodaļa papildināta atbilstoši VVD ieteikumam. Programmas risinājumos infrastruktūras izveide elektromobiļiem kā atsevišķs atbalstāmais pasākums netiek iekļauts. Vides pārskatā rekomendēts, sagatavojot projektus prioritārā virziena 4 ietvaros, tajos kopā ar citiem pasākumiem iekļaut elektromobiļu lietošanai piemērotas infrastruktūras izveidi kādā konkrētā ceļa posmā.
Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides	Vides Valsts dienests (VVD)	Tāpat VVD vērs uzmanību uz to, ka izstrādātajā Vides pārskata projektā nav iekļauts esošās situācijas, ietekmju vērtējums, kā arī paredzēti pasākumi radīto negatīvo ietekmju samazināšanai Baltijas	Nemts vērā. Vides pārskata 3.1., 5.2., 5.3. un 6. nodaļa papildināta atbilstoši VVD ieteikumam.

pārskata projekts		jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas teritorijā.	
-------------------	--	--	--

Publiskās apspriedes laikā atbilstoši dalībvalstu komentāriem tika veikti precizējumi programmas projektā un ietekmes uz vidi novērtējumā.

Balstoties uz publiskajās apspriedēs saņemtajiem komentāriem abās valstīs, Programmas projekts tika precizēts un 2014.gada aprīlī Apvienotajā programmēšanas komitejā apstiprināts, pirmo reizi iesniegts Eiropas Komisijā 2014.gada novembrī un apstiprināts 2015.gada 4.decembrī. Programmas apstiprināšanas procesā tika veikti precizējumi, kuru rezultātā nebija nepieciešams veikt izmaiņas vides novērtējuma ziņojumā.

Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums, rekomendācijas un to integrācija programmā

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus Programmā, izvērtējot to sagaidāmo ietekmi uz vidi un dabas resursiem, kā arī noskaidrojot un ņemot vērā sabiedrības, valsts vides institūciju un pašvaldību viedokļus. Programmai ir sagatavots viens apvienots Vides pārskats, kas aptver stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātus abās valstīs.

Vides pārskatā ir novērtēts, ka Programmas iespējamā ietekme uz vidi ir saistīta ar diviem aspektiem: vides kvalitāte un ilgtspējīga dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošana. Programmai ir ietekme arī uz sociāli ekonomisko vidi.

Programmā ir plānots atbalstīt uz ilgtspējīgu attīstību vērstu projektus. Tās īstenošanā ir sagaidāma jaunu tehnoloģiju ieviešana, uz inovācijām balstītu produktu, vides risinājumu un pakalpojumu izveide, iedzīvotāju izpratnes par vides jautājumiem paaugstināšana un resursu ilgtspējīgu izmantošanu ikdienā. Programmā ir uzsvērta nepieciešamība turpmāk efektīvāk izmantot dabas un kultūrvēsturisko mantojumu vietējo produktu un pakalpojumu veidošanā, vienlaikus saglabājot līdzsvaru starp dabas un kultūrvēsturisko vērtību aizsardzību, paaugstinot kopējo identitāti, atpazīstamību pārrobežu kontekstā un vietējo pašvaldību nozīmību. Šim Programmas aspektam ir sagaidāma tieša, pozitīva, ilgtermiņa ietekme uz dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām.

Vērtējumā, ņemot vērā Programmas detalizācijas pakāpi, būtiskās ietekmes raksturotas reģionālajā līmenī, kas aptver visu Programmas teritoriju. Novērtējumā secināts, ka Programmas ieviešanas laikā, īstenojot konkrētus projektus, Programmas ietekme izpaudīsies vietējā līmenī jeb lokāli.

Vides pārskatā ir vērtētas arī summārās un kumulatīvās, kā arī pārrobežu ietekmes. Programmas ieviešanai nav sagaidāma būtiska negatīva ietekmes uz vidi. Tādēļ risinājumi negatīvās ietekmes mazināšanai un kompensējošie pasākumi nav nepieciešami. Taču tā kā Programmas ieviešanas laikā tiks izstrādāti projekti, kas ietvers precizētus pasākumus un risinājumus, kas Vides pārskatā nav vērtēti, tad iespējamu vides risku novēršanai ir ieteikti piesardzības pasākumi. Tie ir: projektu ietekmes uz vidi aspektu izvērtēšana un vides risku novēršana projektu ieviešanas stadijā, ietekmes uz vidi procedūras, vides un dabas aizsardzības jomas tematisko plānu ievērošana, vietējo pašvaldību teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu ievērošana, kā arī vides monitorings.

Pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam

Atbilstoši SEA direktīvas 10.pantam, nepieciešams nodrošināt programmas īstenošanas monitoringu. Vides monitoringa mērķis ir iespējami agrā plānošanas dokumenta ieviešanas stadijā iegūt informāciju par Programmas ieviešanas radītajām vides izmaiņām un, ja nepieciešams, operatīvi reaģēt un savlaicīgi novērst iespējamās negatīvas sekas.

Saskaņā ar vides ziņojuma rekomendācijām, uzraudzība tiks nodrošināta programmas un projektu līmenī.

Sagatavojot projektu pieteikumus, ir jāizvērtē arī katra projekta sagaidāmā ietekme uz vidi un projektos jāiekļauj vides monitoringa pasākumi. Tā Programmas ieviešanas laikā savlaicīgi varētu iegūt informāciju par īstenoto projektu efektivitāti attiecības uz vides, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību. Bez tam informācija par vides rādītāju izmaiņām pamatotu arī pasākumus negatīvas ietekmes novēršanai, ja tāda tiktu konstatēta īstenojot Programmu.

Izvērtēšana programmas līmenī tiks noteikta izvērtējuma plānā, kas tiks iesniegts Uzraudzības komitejai ne vēlāk kā viena gada laikā pēc programmas apstiprināšanas atbilstoši Regulas (ES) Nr.1303/2013 114.pantam.

10.02.2016.

1610

Anna Škabireva

Attīstības instrumentu departamenta

Teritoriālās sadarbības nodaļas

vecākā eksperte

67026468, Anna.Skabireva@varam.gov.lv